

festa, aportant elements necessaris per aconseguir el lluïment del dia del Pilar.

Algunes aportacions en espècie eren:

-Els caçadors, dies abans, sortien al camp per fornir-los d'algunes peces de carn, així les dones dels guàrdies preparaven el menjar de germanor de la festa.

-La fàbrica de farines de José Fabregat "La Pilarica" regalava la farina necessària emprada en fer les pastes per als convidats.

-Les tendes aportaven sucre per a la rebosteria.

-Els molins d'oli donaven oli d'oliva per als diferents menjars.

-Els llauradors, principalment dels masos, contribuïen omplint el llenyer per escalfar les cases durant l'hivern.

-Les aportacions immaterials, venien per part dels músics, rector i cantores que col·laboraven a realçar els actes festius.

Amb seguretat, per manca d'informació, deixaré d'anomenar persones que també aportarien ous, beguda, llet, fruites, verdures, etc. Considerant que eren anys de postguerra duríssims i de successives gelades de les collites i fins i tot es gelaren els arbres, es pot dir que es feia tot el possible per afavorir que resultara un dia de portes obertes, d'alegria, de con-

vivència dels guàrdies, sempre tan seriosos fent les seues escomeses, amb la resta de la població.

El dia del Pilar pel matí, tots els civils, menys el que quedava de portes, amb uniforme de gala, amb ribet groc, acompanyats per les seues famílies pujaven a l'església a missa. Tant a l'anada com a la tornada formaven un seguici pel Raval de València. Feia bonic, el veïnat s'asomava al carrer per veure'ls passar. Les respectives consorts, totes joves, tan mudades, feien goig. Posava la nota alegre la mainada. Passaven per davant de ma casa i jo, aleshores una xiqueta, m'agradava presenciar-ho des del balcó. Després gaudien del dinar de confraternitat.

Per la vesprada, al pati del destacament, feien ball. Els músics damunt d'una estrada interpretaven les tocatetes de moda. Convidaven tothom que hi acudia a pastes elaborades per les dones dels civils.

Tinc el record de veure el pati de gom a gom tota la vesprada. El jovent gaudia de unes hores de ball, més estimades i desitjades si es considera que sols es ballava amb orquestra a l'agost les nits de festa major, a Sant Isidre al magatzem de la cooperativa i alguns anys a la Ravaleta, al mig del carrer quan

